

**Vlaamse Toezichtcommissie voor het
elektronische bestuurlijke gegevensverkeer**

**Beraadslaging VTC nr. 16/2016
van 30 maart 2016**

Betreft: Aanvraag tot machtiging voor het meedelen van persoonsgegevens van leerlingen van het lager- en secundair onderwijs in verband met de aan- en afwezigheden door het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) aan de Afdeling School- en Studietoelagen van het Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) in het kader van de controle op de toegekende school- en studietoelagen.

I. ELEMENTEN VAN DE AANVRAAG

A. WETTELIJKE, DECRETALE EN REGLEMENTAIRE GRONDSLAGEN

1. De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");
2. Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid de artikelen 8 en 11;
3. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de veiligheidsconsulenten;
4. Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVP");
5. Gelet op de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen (hierna "WRR");
6. Gelet op de wet van 5 mei 2014 houdende verankering van het principe van de unieke gegevensinzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren

voor de overheid en tot vereenvoudiging en gelijkschakeling van elektronische en papieren formulieren (hierna "wet van 5 mei 2014"), inzonderheid artikel 5;

7. Gelet op het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "KB van 13 februari 2001");

B. VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

8. Gelet op de aanvraag van de Afdeling School- en Studietoelagen ontvangen op 25 maart 2016;
9. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van AHOVOKS van 1 maart 2014;
10. Gelet op de bespreking van het dossier op de vergadering van de VTC van 30 maart 2016;
11. Beslist op 30 maart 2016 als volgt:

II. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

12. De Afdeling School- en Studietoelagen van AHOVOKS staat in voor het toekennen en controleren van school- en studietoelagen. Om deze opdracht te kunnen uitvoeren en de opgelegde voorwaarden te kunnen controleren, is het nodig dat de afdeling School- en Studietoelagen over gegevens beschikt in verband met de aan- en afwezigheden van leerlingen aan een Vlaamse Gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling voor gewoon of buitengewoon basis- en secundair, zowel voltijds als deeltijds.
13. Wanneer een leerling twee jaar op rij onvoldoende aanwezig (in het kleuteronderwijs) of onwettig afwezig was, verliest de leerling het recht op de schooltoelage. Deze maatregel werd enerzijds ingevoerd om de kleuterparticipatie te doen toenemen, anderzijds om de kinderen bij de start van het schooljaar de stap naar school te zetten en de kinderen ook op school te kunnen houden.
14. Momenteel geeft de Afdeling Studietoelagen aan de onderwijsinstelling door voor welke leerlingen de mededeling van de aanwezigheid of onwettige afwezigheid nodig is. Vervolgens stuurt de onderwijsinstelling het antwoord terug naar de Afdeling School- en Studietoelagen die controle uitvoert.

15. In de nieuwe stroom zal deze informatie rechtstreeks bij DISCIMUS, de databank van AgODi, in het kleuter- en het leerplichtonderwijs worden opgevraagd. De machtigingsaanvraag betreft dus een regularisatie van een bestaande gegevensstroom.

III. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

A. ONTVANKELIJKHEID

16. Het betreft de identificatiegegevens van kleuters en leerlingen. De personen worden geïdentificeerd aan de hand van hun rijksregisternummer of BIS-nummer en andere persoonsgegevens. In casu betreft het dus een latere verwerking van gegevens die informatie bevatten omtrent een geïdentificeerde natuurlijke persoon. Deze gegevens kunnen dus als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP, gekwalificeerd worden.
17. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing¹.
18. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het e-govdecreet vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie² een machtiging van de VTC, tenzij de elektronische mededeling van gegevens al onderworpen is aan een machtiging van een ander sectoraal comité, opgericht binnen de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

¹ Art. 3, §1 WVP.

² Het begrip 'instantie' wordt gedefinieerd in artikel 2, 10°, van het decreet als: "een instantie, vermeld in artikel 4, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur".

Art. 4. § 1. Dit decreet is van toepassing op de volgende instanties :

1° het Vlaams Parlement en de eraan verbonden instellingen;

2° de diensten, instellingen en rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;

3° de gemeenten en de districten;

4° de provincies;

5° de andere gemeentelijke en provinciale instellingen, met inbegrip van de verenigingen zonder winstoogmerk waarin één of meer gemeenten of de provincies minstens de helft van de stemmen in één van de beheersorganen heeft of de helft van de financiering voor haar rekening neemt;

6° de verenigingen van provincies en gemeenten, bedoeld in de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, en de samenwerkingsvormen zoals geregeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.'s te noemen, en de verenigingen, bedoeld in hoofdstuk 12 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende O.C.M.W.'s;

8° de polders, bedoeld in de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders, en de wateringen, bedoeld in de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringen;

9° de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten;

10° alle andere instanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

19. De unieke identificatie van de persoon gebeurt op basis van het rijksregisternummer. De VTC is sinds 14 juni 2014 bevoegd om het gebruik van het rijksregisternummer te machtigen samen met een door haar te machtigen gegevensstroom.³
20. Overeenkomstig artikel 5, 1ste lid, 1° en artikel 8 van de WRR, wordt machtiging verleend om het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken: "aan de Belgische openbare overheden voor de informatiegegevens die zij gemachtigd zijn te kennen uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie".
21. De persoonsgegevens worden opgevraagd bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi), die de databank DISCIMUS beheert. AgODi is een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid, behorend tot het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming. Bijgevolg is AgODi een "instantie" in de zin van artikel 4, § 1, 10° van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, en valt bijgevolg onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.
22. De VTC is derhalve bevoegd om voorliggende machtigingsaanvraag te behandelen.

B. TEN GRONDE

B.1. FINALITEITSBEGINSEL

23. Artikel 4, §1, 1°, WVP, stelt dat iedere verwerking van persoonsgegevens eerlijk en rechtmatig moet zijn. Dit houdt in dat iedere gegevensverwerking dient te gebeuren op een transparante wijze en mits naleving van het recht. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, dienen persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te worden verkregen en mogen zij niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden. De VTC onderzoekt hierna de verschillende aspecten van dit finaliteitsbeginsel.
24. De gegevens van leerlingen en studenten worden voor verschillende doeleinden gebruikt: berekenen van de middelen voor de onderwijsinstellingen en de begeleidende diensten, de dotaties van de Gemeenschappen, en de financiering van het Hoger onderwijs. Daarnaast worden de gegevens ook

³ Artikel 5 van de wet van 5 mei 2014 (*B.S.* 4 juni 2014).

gebruikt voor de uitvoering van de controle op de leerplicht.⁴ De gegevens worden ook aangeleverd aan de Afdeling School- en Studietoelagen, die de gegevens gebruiken om school- en studietoelagen toe te kennen en terug te vorderen.

25. Om deze voorwaarden te kunnen toetsen, dient de Afdeling School- en Studietoelagen over deze gegevens te beschikken. De onderwijsinstellingen moeten deze gegevens over de aanwezigheden of onwettige afwezigheden aan de afdeling School- en Studietoelagen bezorgen.⁵
26. De VTC is van oordeel dat de doeleinden in randnummer 24 en 25 welbepaald en uitdrukkelijk omschreven zijn in de zin van artikel 4, §1, 2°, WVP.
27. De wettelijke basis van deze regeling werd reeds vermeld in de vorige paragrafen. De toekomstige doelen zijn rechtmatig te noemen.
28. Niettemin moet wel rekening gehouden worden met de belangen van de betrokkenen. Vandaar dat de vereisten van transparantie en beveiliging een doorslaggevende rol spelen (*infra*).

B.2. PROPORTIONALITEITSBEGINSEL

B.2.1. Aard van de gegevens

29. Overeenkomstig artikel 4, §1, 3°, WVP, moeten persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt.
30. De mededeling van de volgende persoonsgegevens wordt gevraagd:

Identificatie van de kleuters en leerlingen 1) INSZ-nummer	Het RR en BIS-nr. wordt gebruik als unieke identificatie.
Leerlinggegevens 2) De aanwezigheid in het kleuter-, lager of secundair onderwijs	De schooltoelage wordt gekoppeld aan een minimale aanwezigheid, en is afhankelijk van de leeftijd.

⁴ Artikel 39 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten. De wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht. Het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. Het decreet van 8 juni 2007 betreffende de financiering van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet van 4 juli 2008 betreffende de werkingsbudgetten in het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 juni 1997 wat betreft de werkingsbudgetten. Codex Hoger Onderwijs en het decreet betreffende de kwalificatiestructuur 30 april 2009.

⁵ Art. 10 en 12, 18, 21 en 27 decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap. Art. 2 en 4 BVR van 7 september 2007 betreffende de studiefinanciering van de Gemeenschap.

3) Ongewettigde afwezigheid voor leerplichtige kleuters, en leerlingen in het lager- of secundair onderwijs.	De schooltoelage wordt gekoppeld aan een maximaal aantal ongewettigde afwezigheid
4) Schooljaar van de inschrijving	De aan- en afwezigheid moet twee maal per jaar problematisch zijn zodat het nodig is om het jaar van inschrijving te kennen.

31. Aan de hand van het unieke identificatienummer van het Rijksregister en Bisregister kan een persoon precies geïdentificeerd worden.
32. Op basis van de hierboven geanalyseerde elementen kunnen de gegevens worden beschouwd als relevant evenredig en niet overmatig voor het doeleinde, vermeld in randnummer 24 e.v.

B.2.2. Bewaringstermijn van de gegevens

33. Artikel 4, §1, 5°, WVP voorziet dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt.
34. Er wordt een bewaartermijn van vijftien jaar gevraagd. Deze termijn is gebaseerd op de procedures van herziening van dossiers en terugvorderingen, en de gebruikelijke duur van procedures voor het aanvechten van beslissingen tot studiefinanciering voor de Raad van State.⁶
35. De VTC kan akkoord gaan met deze bewaartermijn.

B.2.3. Frequentie van de toegang

36. De gegevens worden permanent opgevraagd. De behandeling van de aanvragen, herzieningen, bezwaren, klachten en controles zijn doorlopend.
37. De VTC kan akkoord gaan met deze frequentie.

⁶ Waarbij wordt verwezen naar de machtiging RR nr. 25/2012 van 14 maart 2012.

B.2.4. Duur van de machtiging

38. De mededeling van de gegevens wordt gevraagd voor onbepaalde duur.
39. De opdracht van de Afdeling Studie- en Schooltoelagen is niet beperkt in tijd.
40. De VTC gaat akkoord met een onbepaalde duur.

B.2.5. Bestemmingen en/of derden waaraan gegevens worden meegedeeld

41. Er moet voor gezorgd worden dat de toegang tot de gegevens beperkt wordt tot de taken en het werkgebied waar iedere betrokkene voor bevoegd is.
42. Enkel de dossierbehandelaars en de personeelsleden die het dossier inhoudelijk samenstellen hebben toegang tot de gegevens.
43. Zoals artikel 12 van de WRR het vereist, moet de aanvrager een lijst opstellen van de personen die het identificatienummer van het Rijksregister gebruiken. Die lijst moet voortdurend worden bijgewerkt en ter beschikking worden gehouden van het Sectoraal Comité van het Rijksregister.

B.3. TRANSPARANTIEBEGINSEL

(artikelen 4, §1, 1°, en 9 tot 15bis, WVP)

44. Artikel 9 WVP voorziet in een verplichting tot informatie van de betrokken personen van wie persoonsgegevens worden gebruikt.
45. Indien de verantwoordelijke voor de verwerking de gegevens niet rechtstreeks bij de betrokkene heeft verkregen, kan evenwel op deze informatieverplichting een uitzondering worden gemaakt indien de registratie of de verstrekking van de persoonsgegevens verricht wordt met het oog op de toepassing van een bepaling voorgeschreven door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie. Op grond van artikel 9, §2, 2e lid, b), WVP is in een dergelijke situatie een vrijstelling van informatieplicht van kracht. Deze vrijstelling neemt echter niet weg dat de VTC er zich kan van vergewissen of er passende waarborgen worden voorzien voor de bescherming van de rechten van de betrokkenen.
46. Er wordt aan de aanvrager van een studiefinanciering medegedeeld dat alle noodzakelijke gegevens bij andere overheden worden opgevraagd of kunnen worden gecontroleerd. In de toekomst worden de machtigingen van de afdeling School- en Studietoelagen op hun website geplaatst.

47. De VTC kan akkoord gaan met deze vorm van transparantie, mits deze alle elementen vermeld in artikel 9 WVP bevat.

B.4. EXTERNE VERWERKERS EN DIENSTENINTEGRATOREN

48. HB-Plus is externe verwerker.
49. De gegevensuitwisseling zal via het MAGDA-platform verlopen.

B.5. BEVEILIGING

50. De VTC brengt in herinnering dat in geval van onderaanneming, de WVP aan iedere verantwoordelijke voor de verwerking oplegt om zijn relatie met de externe verwerker te omkaderen met een overeenkomst die voldoet aan de voorschriften van artikel 16, §1 WVP.
51. Voor de stromen die via het MAGDA-platform van de VDI verlopen, gaat de VTC ervan uit dat dit de nodige waarborgen inzake informatieveiligheid biedt.
52. Voor het lager- en secundair onderwijs lopen de gegevensstromen via DISCIMUS. De veiligheidsconsulent van AgODi is gekend, en AgODi beschikt ook over een veiligheidsplan. De Veiligheidsconsulent van AHOVOKS is al gekend bij het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid. Het ministerie beschikt over een veiligheidsplan en een veiligheidsbeleid.

IV. BESLUIT

53. De VTC **machtigt** de mededeling van persoonsgegevens van leerlingen, vermeld in randnummer 30, voor de doeleinden vermeld in randnummer 24 e.v., onder de voorwaarden vermeld in deze machtiging, en daarbij het rijksregisternummer te gebruiken.
54. De aanvrager brengt de VTC tegen 30 maart 2017 op de hoogte van de wijze waarop voor meer transparantie, zoals vermeld in randnummer 46 en 47, wordt gezorgd.

Voor de Voorzitter, afwezig

Frank Robben

VTC/M/2016/16/RR/RS